



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Nonagesimum Quartum Priuilegium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

Nonagesimum Quartum Privilegium.



L ECLESIA gaudet privilegio, quod ꝑ dies
 Dominici sunt de vesperę ad vesperę ferian-
 di, & ab omni opere seruii obseruadi. ꝑ Nec
 in eis mercatum, vel placitum fieri debet:
 nec aliquis ad mortem, vel penam sanguinis
 iudicari: nec sacramenta nisi pro pace, aut
 alia necessitate præstentur, cap. 1. de fer. Hic
 3 admodum considerandum venit, quod ꝑ multa in necessitate
 veniunt licita, quę alias non licerent. Sed ex qua causa dum-
 taxat dies Dominici sunt obseruandi, & feriandi, cum & aliã
 festa solemnia sunt in honorem Dei instituta: Ratio fuit hæc.
 4 Quia festa solemnia ab hominibus fuerunt introducta. ꝑ Dies
 vero Dominici, vt obseruētur fuerunt ordinati à Domino Deo
 nostro. Maiorem enim vim obtinet institutum à Deo, quã
 5 quod ab hominibus decretatum fuit. ꝑ Nam videmus, quod
 Deus post separationem elementorum, & post creationē mun-
 di Solis, Lunę, Stellarum ac omnium Planetarum, & creatio-
 nem Adę, & Eue, septima die requiescit. Et sic die Dominico
 opponitur. Et si tam veteris, quã noui testamenti pagina se-
 ptimum diem ad humanam quietem deputauerit, indulget
 6 tamen ꝑ Papa quibusdam piscatoribus, quod diebus Domi-
 nicis & aliis festis minoribus cogente necessitate possint pi-
 scium capturę intendere. Ita quod de captura illa Ecclesiis
 circumpositis, & pauperibus congruam portionem faciant, c.
 7 licet de fer. & l. omnes C. de fer. Nam ibi dicitur, quod ꝑ om-
 nes iudices vrbaneq; plebes, & artium officia, cunctarum ve-
 nerabili die solis quiescant. Ruri tamē positi agrorum culturę
 liberē licenterq; inferuiant. Solutio. Illa iura loquuntur quan-
 do sumus in re tempore peritura. Et ita in illa l. omnes. Nam
 ibi cõceditur ministerium in rebus ruralibus, ne occasione mo-
 menti pereat commoditas cœlesti prouisione concessa. Dum
 8 igitur necessitas vrget, ab Ecclesia conceditur. ꝑ Sed an liceat
 die Dominico emãcipare, vel manumittere? Et dicendũ, quod
 9 sic. ꝑ Sed reliquę causę, & lites quiescant, prout etiam quie-
 scant à die octauo Iulij, vsque ad Klendas Augusti ob meilem
 & à Klendis Augusti, vsque ad decimum Klendarum Septem-
 bris

bris ob vindemiam & ante diem Paschæ, & Natalis Domini, & Epiphaniæ, per septem dies præcedentes, & totidem subsequentes; l. vt in die Dominico C. de fer. Actus tamen voluntarij iurisdictionis possunt explicari quolibet tempore etiam feriato. l. actus C. eo. † Nullus tamen actus iudiciarius exerceri potest in diebus festiuis. Detestatur quis voluptatibus occupari, & obscenis operam dare, scena theatralis, aut circense certamen, aut ferarum lachrymosa spectacula quiescant. Pacta tamen confici possunt, & transactiones fieri, & inter partes concordie celebrari l. dies festos C. de fer. Negotia tamen militaria quolibet tempore expediri possunt, l. diuus Taianus. ff. de fer. & ibi Bar. Sed à quibus debent homines abstinere in festis, vt melius diuinis incumbant: Ab omni opere seruili, id est non solum à peccato mortali sed etiam à mechanicis, & agricultura & huiusmodi, vt nec mercatum fiat, nec placitum, nec aliquis ad pœnam iudicetur, vel ad mortem, nec iuramenta fiant, nisi pro pace. Hæc tamen intellige quo ad iuramenta iudicialia. † Sed quid est opus seruile prohibituū. Quoddam est opus seruile materialiter, sed non formaliter seu finaliter, vt est scribere vel portare ligna, vel lapides, non propter lucrum sed ad ædificationem Ecclesiarum. Et tale opus seruile non prohibetur hoc præcepto. Quoddam est opus seruile formaliter, & finaliter, sed non materialiter. Vt cum quis in corde suo meditatur, aliquod scientiale ordinatum, vt ad proximum & propriū finem. Ad lucrum tēporale, vt est in aduocato, qui propter lucrum studet. Hoc enim opus seruile non prohibetur; sub pœna peccati mortalis. Quoddā est opus seruile materialiter, & finaliter, seu formaliter. Quando scilicet ordinatur ad lucrum tanquam ad proximum, & proprium finem, vt portare ligna, uel lapides, vel scribere, principaliter propter lucrum, & huiusmodi. Et hoc opus seruile prohibetur sub pœna peccati mortalis.

12 † Sed an sutores & alij artifices, qui laborant vsque ad mediā noctem vel vsque ad mane diei festi: licet sint corrigendi vt desistant. Non tamen cōdemnandi de mortali, ex quo sic est consuetudo, dummodo protrahant festum postea vsq; ad sequens mane, ita quòd per horas 24. Ipsum seruent. Hoc est valde periculosum, nec iuribus conuenire videtur: cum nec vna ars, nec dua, vel tres, consuetudinem facere possint. Habetur enim in

13 glo. in c. fin. de consuetud. & ibi Abb. † Quòd ad inducendam consuetudinem requiritur, quòd maior pars populi vratur illa consuetu-

cōsuetudine, q̄ sanè intelligēdū de maiori parte populi habē-
 te cōsensum habilē ad introducendū consuetudinē. Nā mulie-
 res infantes, & furiosi nō cōputant̄ in numero ex quo infertur
 q̄ licet futores Barbitonfores, & ceteri laborarēt vsque ad ma-
 ne diei, nō p̄pter hoc introducta esset cōsuetudo, q̄ eos excusa-
 ret à peccato mortali. Sed an cōsuetudo possit aliquē excusare
 à peccato mortali, & distinguēdū cēseo, aut cōsuetudo est, sup
 14. reb. laicalibus, aut Ecclesiasticis, p̄t est obseruare festa. † Si
 respicit laicalia tūc seruatis seruādis cōsuetudo pōt̄ introduci
 & obrinet vim legis, l. de quib. ff. de leg. Nā nō pōt̄ induci cōsue-
 tudo in reb. Ecclesiasticis, nec in festis introductis in honorē
 15. Dei siue in p̄ceptis, à sanctis synodis introductis. † Sancitū
 est igitur, vt festa seruentur, & qui p̄ceptis synodalibus non
 parent mortaliter peccant, quia inobediens equiparatur idolo-
 latre cap. sciendum 8. q. 1. Non esset igitur consuetudo ea quę
 16. fuisset introducta. † Sed ab usio quædam, quę omni iure repro-
 batur gl. in clem. 1. §. Quia vero de stat. mon. Clem. 2. de penit.
 & remis. Idcirco tales artifices non possunt se tueri cōsuetudi-
 ne, immo incidunt in peccatum mortale, festa non obseruan-
 tes, & tanto magis, quia incidunt in peccatum, ratione lu-
 17. cri. † Sed quid si in festis licitum sit venari, piscari, uel au-
 cupari si quis talia operatur principaliter propter lucrū, tunc
 prohibetur quia tunc est ministerium seruile materialiter, &
 finaliter, secus si non principaliter propter lucrum. Sed ad re-
 creationem, licet in consequentiam resulet aliqua tempora-
 lis vtilitas, pro vsu suo, omnia ministeria seruilia, quæ sunt
 lucri causa in diebus festiuis est peccatum, quia sunt contra
 18. decreta sanctę Romanę Ecclesię, excipiuntur. † Tñ quatuor
 causę in quibus licitum est operari, prima est necessitas vn-
 de fruges in pratis, & terris arratiuis existentes, si imminet
 periculum grandinis, vel alterius tempestati possunt inde re-
 moueri, etiam die festiuo in honorem Dei, in istis cessat pec-
 catum, pro vt secundo loco cessat in lanionibus, & similibus
 qui p̄parant carnes, vel alia comestibilia pro die crastino
 comedenda si non potuerunt in die p̄cedenti commode p̄-
 parare, aut p̄parata sine periculo reseruare. Item ob neces-
 sitatem excusantur barberij ac paratores æquorum si in festis
 hoc faciunt principaliter propter necessitatem eorum qui-
 bus seruiunt, secus si propter cupiditatem lucri, sed, & illi
 qui de talibus requirunt eos excusant, aliter sibi non po-
 tuerunt

tuerunt commodè præuidere alioquin nõ excusantur mihi nõ videtur causa rationabilis barbitonorum, quia possunt differre, idem dicendum de vectoribus peregrinorum in vehiculis aut iumentis, qui non propter quæstum tantum. Sed principaliter propter necessitatem eorũ quibus huiusmodi opera impendunt, Archi. in sum. tenet, † quod cuilibet licitum sit laborare pro sustentatione suæ familiæ in festis, quando alio modo non potest sustentari, ita tñ quod non dimittantur diuina, & hoc etiam licet in maioribus solemnitatibus, erit tamen bona cautela hoc facere cum dispensatione Episcopi, firma igitur conclusio est, quod in diebus Dominicis mercari, litigari, iudicare, vel iurari quis non debet, sed de uespera in uespera debent celebrari nisi necessitas urget.

S U M M A R I V M.

- 1 Nuptiæ impediuntur à tribus diebus Rogationum ante Ascensionem Domini usque ad octauam diem post Pentecostes sunt ibi diuersæ opiniones.
- 2 Verba in statuto Principis ponuntur quandoque impropria.
- 3 Matrimonium omni tempore contrahitur, sed solemnitates traditionis ad domum prohibentur ne carnaliter coniungantur.
- 4 Matrimonium contrahentes tempore prohibito peccant.
- 5 Nuptiæ Impediuntur à die Dominica Aduentus, usque ad diem Epiphaniæ, & à Feria 4. Cinerum, usque ad octauam Paschatis inclusive, cetera sublata ex Concilio Tridentino.

Nonagesimum Quintum Priuilegium.



ECCLIA gaudet priuilegio, in canonib. dicitur, quod nuptiæ celebrari non dēt in trib. hebdomadis ante festum beati Io. Bapr. quidā dicebant septimanas illas sine aliqua interpretatione continuandas ipsi festo, alii uolebant facere interuallum inter ipsum festũ, & illas hebdomadas, & ob reuerentiam festiuitatis Pentecostes fuisse statutum, quæ festiuitas Pentecostes solet in septimanis ipsis interuenire. † Quandoque & sic à tribus diebus rogationum ante Ascensionem Domini usq; ad octauam diem post Pentecostes, computatis illis septimanis illo tantum temporis spacio